

Suddenly
I'm not half the man I used to be
There's a shadow hanging over me
Oh, yesterday came suddenly

Lennon – McCartney

TETRALOGIE

DEEL I

DODELIJK FAMILIEVERLEDEN

EEN EEUWENOUD BEPAALD LOT VOOR

ANTWERPS RECHERCHEUR

DOMINIQUE DEGRYSE

Damnante quod non intellegunt

Ze veroordelen wat ze niet begrijpen

Leesbaar voor volwassenen en kinderen vanaf 14 jaar

Deze paperback of E - publicatie mag door kinderen vanaf 16 jaar worden gelezen. Er zijn helemaal geen expliciete pornografische, hetzij racistische of gewelddadige, negationistische en of opruiende teksten in beschreven. De auteur wil wel waarschuwen dat sommige hoofdstukken sterk aangrijpend zijn door romantische pure Halloween horror met spoken en geesten, of soms zelfs de Dood als de huiveringwekkende figuur met de Zeis.

Niets in dit boek mag worden overgenomen, gekopieerd op gelijk welke mediadrager, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, hetzij gedigitaliseerd of op gelijk welke mogelijke manieren dan ook, zonder uitvoerige en schriftelijke toestemming van de auteur en uitgever.

PROLOOG

Denkt u soms ook wel eens dat elke geniale uitvinding, wereldgebeurtenis, vreemde ontwikkeling niet zomaar toevallig gebeurt en dat alles een oorzaak als gevolg kan hebben? En wie kent er het oeroude spreekwoord 'kleine oorzaken hebben grote gevolgen', niet?

Dit is het verhaal van een sympathieke, integere en doodgewone Antwerpse politierechercheur Dominique Degryse, 'Dom' voor de vrienden, die onbewust een gigantisch, allesomvattend wereldgeheim in zich meedraagt, ontsproten uit zijn onbekende duistere familie diaspora doorheen de eeuwen, tot zelfs lang vóór Christus.

Elk gebaar, elke gedachte en elke handeling legt een spoor vrij die de verdere geschiedenis van de mensheid in een bepaalde richting kàn en zal duwen. Door een reeks onvoorziene coïncidenties die zich in het verre duistere, duizenden jaren oude diaspora-verleden van deze rechercheur heeft er zich een onvoorzien roestig tandwiel van Vader Tijd in beweging gezet en vreemde toekomstige gebeurtenissen ontlokt die in principe nooit hadden mogen ontstaan.

Over zijn eigen jeugd en verleden weet de capabele politieman zelf haast niets. Dat zou zo gebleven zijn ware het niet dat zijn baas, commissaris Gaston Bomans hem plots opzadelde met een 'Cold Case' die nog steeds om opheldering vroeg. In normale gevallen zou zo'n oude Cold Case naar de 'Stofkamer', waar onopgeloste moordzaken verticaal worden geklasseerd of naar de 'Papierversnipperaars' verhuizen. Maar dit... dit ging om een moord op een politieman, zowat veertig jaar geleden. Deze leemte kon de dienst Moordzaken zich niet veroorloven. Een vermoorde politieman was immers een smet op het blazoens van de politie.

Nu alle dossiers dienen te worden gedigitaliseerd kregen sommige, belangrijke onopgeloste dossiers een tweede of vaak zelfs een derde levensadem. Dat deze Cold Case ook de levensvisie en duistere geheimen uit het leven van deze vrij knappe politieman naar boven liet borrelen wilde rechercheur Dominique

Degryse deze zaak zo snel mogelijk oplossen. Doch de geheimen die naar boven kwamen lieten Dom in almaar moeilijker posities op alle mogelijke vlakken dumpen. Maar wat was de trigger van al deze vreemde gegevens? Wanneer is het allemaal begonnen? Daarvoor zullen we zelfs moeten teruggaan tot een bepaald punt in het schimmige verleden van het Bronstijdperk, circa 300 jaar VC...

Verklaart de vondst van de Ark van Noah op de Turkse vulkaanberg Ararat door een legeraanvoerder die Gryyse heette en afkomstig was uit de Kaukasus de trigger die nooit had mogen gebeuren?

Zal Dom deze trigger een halt kunnen toeroepen? Of zal het verkeerde tandwiel van Vader Tijd uiteindelijk resulteren in een niets ontziende Europese oorlog rond het jaar 2025? Alleen de Tijd zal het ons kunnen leren...

Remo PIDEG

Kwantumfysica is het ultieme schaakveld van Dimensie, Tijd en Ruimte. Wie dit begrijpt kan van een pat stelling een winnende game maken.

Citaat Remo PIDEG ©

DODELIJK FAMILIEVERLEDEN

Najaar 17 oktober 1942 Sobibor Oost Polen Generaal Gouvernement Nazi Duitsland...

In het vernietigingskamp Sobibor gonsde het van fluisterende en angstige geruchten dat er een grote ontsnapping gepland werd. Kampcommandant SS-er Franz Stangl voerde daarom regelmatig razzia's uit binnen de joodse barakken, in de hoop de leiders van het joodse verzet te pakken te krijgen. Maar elke razzia, elk onderzoek... alle gesnuffel draaide uit met een dikke nul op het rekwest.

Eén van de mannen die de grote ontsnapping mee organiseerde was de piepjonge Frank Groyi, een Vlaamse jongen die in de stad Antwerpen was geboren en opgevoed door een joods gezin. Zijn stiefouders werden afgevoerd naar Auschwitz en hadden daar de dood gevonden in de gaskamers. Ze werden door sommige jaloerse mensen aangegeven bij de Gestapo als een rijke joodse familie die in goud en edelmetalen handelden. Maar ze waren echter geen joden. Zoon Frank werd omwille zijn atletisch sterke en gezonde lichaamsbouw ingezet om de crematoria te reinigen als Sondercommando... om ze te herstellen, indien nodig. Maar eerst en vooral omwille zijn gigantische kennis van edelmetalen... specifiek goud. Daarom werd Frank Groyi ingedeeld in de zwaarst beveiligde zone waarin hij moest werken samen met nog enkele andere krijgsgevangenen. Frank moest vaak menselijke tanden, getrokken uit de overblijfselen van vergaste joden uit andere kampen, van hun goud ontdoen. Samen met een paar anderen plande Groyi voor 21 oktober 1942 een grote ontsnapping. Helaas hadden diverse klikspanen in hun barak in ruil voor één kilogram jam en droog brood dit doorgegeven aan de Commandant. Door stuntelig (of moedwillig) toedoen van de onbetrouwbare herr Andrei Androfski mislukte die ontsnapping. Frank Groyi ontsnapte uiteindelijk met twee goede vrienden en herr Andrei. Ze slaagden erin veilig en zonder problemen terug te keren naar hun geboortestad Antwerpen, behalve Androfski die te Warschau woonde. En dan begonnen de moeilijkheden voor Frank Groyi pas goed. Uiteindelijk na de totale Bevrijding, toen de Amerikanen Antwerpen binnenvielen, kreeg de nog erg jonge Groyi een goede

greep op zijn leven. Hij liet zijn naam in François Kierkegaard veranderen, wat vlak na de oorlog vrij gemakkelijk was door de ontstane bevolkingschaos na de oorlog. Hij ging studeren en vestigde zich als goed gediplomeerd politie-inspecteur. Sus leerde begin van de seventies een Antwerpse Christelijke en vrome jonge vrouw, Danielle Esyrged kennen met wie hij trouwde en een tweeling kreeg. In die tijd lette men op een jood die met een Christen trouwde men vreesde immers inkomensfraude en religieuze rassenvermenging, iets wat men ten alle prijze wilden vermijden. Groyi had simpel op erewoord verklaard dat hij Christen was. Meer was nooit nodig geweest door de stedelijke administratieve chaos na de oorlog. Joden hadden veel meer problemen zich terug te vestigen in de stad waar ze eens geboren zijn omdat de stadsadministratie ervoor moest zorgen dat de teruggekeerde joden gehuisvest moesten worden, meestal in een soort van asiel en dat stond Groyi allerm minst aan. Hij gaf ook niet om de aalmoesjes die joden kregen van de stad. Frank had voor de schone schijn zijn zogenaamde joodse religie nimmer verloochend tegenover zijn vrouw Danielle, hoewel hij in feite nooit een echte jood was (hij was wel besneden vanwege een medische aandoening) doch nog minder een joodse gelovige. En Danielle aanvaardde zijn gelogen joodse religieuze afkomst. Danielle had echter evenmin geweten dat Frank Groyi een gewone Belg was. Groyi had een zeer goede reden om zich tegenover zijn geliefde voor te doen als jood...

Metaalachtig klinkende luide Duitse stemmen galmden door de luidsprekers van het concentratie- en vernietigingskamp Sobibor. De uitgeleefde barakken vol met joden die er uit zagen als voddige wezens... graatmager en ziekelijk, haastten zich in de rij te gaan staan voor het Appèl. De zwaksten die niet op de minuut af ter plaatse was of zelfs maar een halve minuut te laat kwam, werden zonder meer ter plaatse afgemaakt. Anderen die het Appèl misliepen mochten vier dagen zonder eten of drinken in het gruwelijke ‘kookkot’ verblijven... een kleine barak, opgetrokken uit ijzeren golfplaten van nauwelijks een anderhalve meter hoog op één meter zijdelings, zonder ramen. In de zomer was dat bloedheet en talrijk waren de doden die na vier dagen eruit werden gesleurd. De enkelen die het overleefden werden door de kamparts grondig onderzocht ten einde te weten te komen wat die overlevenden zo sterk maakten. Ze kregen dan volop vers slachtafval te eten en hard geworden oud brood. De medische experimenten

gingen dan door. Frank Groyi was al twee keer verzeild geraakt in het kookkot. Eén keer tijdens een hittegolf en één keer toen het vroom dat het kraakte en beide keren overleefde hij gelukkig met gemak deze gruwelijke foltering. De nazi kampartsen namen bloed, onderzochten zijn huid en vlees, uiteraard allemaal zonder verdoving. De onderzoeken hadden de bedoeling het Duitse leger weerbaarder, sterker en onoverwinnelijk te maken. Frank Groyi kreeg de bijnaam de ‘*Onsterfelijke*’ te zijn. Vele andere gevangenen geloofden dat wanneer hij hen aanraakte, ze zelf ook sterk werden zoals Frank. Die laatste voelde zich er niet goed bij. Hij wilde niet worden beschouwd als een *Onsterfelijke*. Sommigen boden hem hun brood, drinken en eten aan voor slechts één aanraking. Maar dat had Frank Groyi steeds sterk afgewimpeld. Tijdens die ijzig koude oktoberavonden planden sommige militaire gevangenen... joden en ongelovigen een heuse ontsnapping. De jonge Frank Groyi werd mee uitgekozen vanwege zijn sterke overlevingsinstincten en talenkennis. Eerst wilde Frank daar helemaal niet van weten. Hij had gezegd allemaal... of niemand. Maar nu wilde Groyi al die anderen er bij. Dat werd een bloedbad, wist hij. Maar herr Andrei had echter een minder altruïstische reden om het idee van Groyi af te wimpelen de andere joden van hun barak mee te nemen.

“Frank... ik smee je. We kunnen de zwaksten onder ons niet meenemen. De avonden vriezen reeds erg fel. Na een uurtje zou al meer dan de helft van de zwakste mensen doodgaan door de ijzige koude en dan nog in het vooruitzicht dat de nazi’s ons niet hebben gezien. Meer dan drie vierden van alle ontsnapt zouden het niet overleven. Met de aangeduide twaalf man hebben we alle levenskansen.”, gromde herr Andrei woedend. Doch de jonge Groyi keek hem hoofdschuddend en rologend aan. herr Andrei ergerde zich dood aan die jonge Frank Groyi. Sterk, slim en heel intelligent. Androfski kon eigenlijk niet zonder de jonge Groyi omdat de meesten in hem geloofden en naar hem luisterden, als was hij als de enige ware god beschouwd!

“Ik begriip je en ga daar ook mee akkoord, herr Andrei. Maar moeten we nu echt onze arme sloebers achterlaten. Je weet welke genadeloze represailles de Duitsers zullen toepassen op de achtergeblevenen na onze ontsnapping. Als er mensen onderweg sterven... dan zij het zo. Maar ze sterven dan wel in vrijheid, herr Andrei en niet door de martelingen van onze beulen, hé?”, drong Groyi aan. Andrei Androfski keek quasi mismoedig voor zich uit en wist dat Groyi gelijk had

maar zette zijn redevoering toch door. Hij dacht na, wikte en woog zijn woorden zorgvuldig Frank Groyi moest sowieso overtuigd worden want zonder hem was de hele expeditie zinloos. Dat hij per se de zwaksten wilde meenemen... een zwaar blok aan hun been. Op die manier zouden de nazi's hen snel weer te pakken krijgen en dan zouden hun nieuwe pogingen, te ontsnappen faliekant mislopen. Dat was een ramp. Het zou ook zijn eigen plannen danig in de war schoppen en dat kon herr Andrei zeker niet toelaten.

“Denk je nu echt dat ik daar niet aan gedacht heb? Stel je eens voor... ik noem maar iemand... onze rebbe Solomon. Zie jij hem stilletjes rondhossen op weg naar de vrijheid? Hij heeft beginnend en progressief gangreen aan zijn linkerknie door die zware verwonding die hij opgelopen had nadat dat rotbeest, scheper Igor die in zijn knie gebeten had, twee weken geleden. Wie weet hoe lang de rebbe nog kan gaan. Hij sukkel nu reeds voortdurend. Zo zijn er nog talrijke mensen, Frank. We kunnen ze gewoonweg niet meenemen.”, zei herr Andrei met een hevige snik in zijn stem. Natuurlijk had herr Andrei volkomen gelijk. En er was ook Nathan Warsinki, de rijmende gek. Die zou veel lawaai maken en blij zijn hier weg te kunnen. Het is en bleef extreem moeilijk. Groyi zelf wilde niets liever dan uit deze hel te ontsnappen. Zijn beide stiefouders werden naar Oświęcim (*beter bekend als Auschwitz, noot van de auteur*) gestuurd en men zei dat joden daar alleen vrijgelaten werden door de enorme rokende schouw. Hoewel zijn stiefouders joden waren en wel de zestig gepasseerd, legde Frank Groyi zich neer bij de gedachte dat hij hen nooit meer zal weerzien. Oudere joden lieten de nazi's immers nooit in leven. Enkel als je zeer begaafde talenten hebt of in optimale gezondheid verkeerde, heb je een goede en betere overlevingskans. Toen Frank in 1942 twee weken nadat zijn moeder en vader werden afgevoerd naar Warschau om gekeurd te worden door Duitse artsen. Zijn ouders waren zonder pardon op een veewagon naar Auschwitz afgevoerd. Hijzelf, net zeventien geworden, werd omwille zijn sterke atletische gestalte naar de Duitse medische controle gestuurd die hem doorverwees naar een geheim klein kamp enkele kilometers gelegen van Sobibor, waar gruwelijke en uiterst pijnlijke medische experimenten werden gedaan om sterke lichamelijke mogelijkheden te kunnen benutten, de Duitse soldaat sterker... veerkrachtiger en gezonder te maken. Dit had totaal geen uitstaan met de medische experimenten die de Engel des Doods, doctor Joseph Mengele deed met de joodse kinderen. Joden die zich in dat kleine kamp van Sobibor bevonden

waren dan ook de enige joden die door de nazi's in goede conditie werden gehouden, teneinde een medicijn uit te vinden hoe ze hun eigen soldaten sterker konden maken. En ook erge honger werd medisch onderzocht en deze mensen werden ook vooral ingezet als spionnen, in ruil voor brood en jam. Joseph Mengele deed enkel experimenten liefst met eeneiige tweelingen.

Uiteindelijk besliste de jonge Groyi het gewaagde plan van herr Andrei Androfski te volgen. Zorgvuldig werden de sterkste en meest betrouwbare mensen uitgekozen die mee zouden uitbreken. Met één ding had echter niemand rekening gehouden... gekke Nathan Warsinki die vooral gekend was om zijn doldwaze stomme rijmpjes. Hij maakte immers een gewoonte beledigende gedichtjes of rijmpjes uit te vinden tegen de Duitsers. En vooral herr Andrei moest eraan geloven, tot diens grote felle woede. Er waren vele keren geweest dat herr Andrei Androfski gekke Nathan gewoon de nek zou hebben omgedraaid maar dat heeft Groyi hem steeds kunnen beletten. Frank was ervan overtuigd dat de Duitsers ook naar Nathans rijmpjes luisterden op verborgen verwijzingen en boodschappen. En als herr Andrei erin zou slagen Nathan te doden zouden ze sowieso problemen krijgen met kampcommandant Stangl, dacht hij. Frank was er zeker van dat Nathan onbewust wordt omgekocht met brood en jam... misschien zelfs met een lekkere neut Schnaps. Kon hij het maar bewijzen. Het zou ontzettend veel oplossen wist Groyi. Vervolgens heb je Aaron Blauenstein die tekenen van vroegementie vertoonde. Groyi had oprecht medelijden met hem. Hij vertrouwde niemand en had een kleine rat als huisdiertje met wie hij zijn voeding deelde. Vanmorgen had Nathan Warsinki weer een nieuw rijmpje samengesteld. Het joeg Groyi de rillingen over de rug toen hij er naar luisterde...

Ere zij de gevangen koning van Sobibor, herr Andrei in drie Janus gezichten;

Die de grote sterke Duitse nazi keizer Stangl heel kwaad deed verplichten;

Te zoeken naar de lelijke baardige joodse ratten en de sluwe ploertige muis;

En jochei... ziedaar, die ratten zijn er heel stilletjes van onderdoor gesuisd;

Naar liefelijk ongekende verten waarin de mooie heuvels van Israël lonken;

En domme joden zie nu... in die wilde chaos wordt met gretigheid de scherpe Duitse bajonet opgeblonken.

(© Remo Pideg)

Die ‘*shuwe ploertige muis*’... dat was hijzelf natuurlijk! Nathan Warsinki zong zijn liedje weliswaar in Jiddisch en met een soort van aangrijpende weemoed, maar dāt, in open lucht waar de Duitse patrouilles met hun honden de joden scherp in de gaten hielden. Groyi’s bevuilde scherpe nagels drongen diep in zijn handpalmen. Hij hoopte vurig dat de nazi’s het liedje niet begrepen. Al zijn er vele Duitse soldaten, vooral SS-ers, die Jiddisch kennen en kunnen spreken. Het Jiddisch is immers een verbasterd soort Duits. Hij moest eveneens de hevige stringente neiging stevig onderdrukken om gekke Nathan vast te grijpen en te wurgen. Gelukkig reageerde er niemand op dat gedicht. Vlug liep Groyi naar gekke Nathan en legde zijn arm vriendschappelijk over diens schouder. Hij moest erachter zien te komen of Nathan in opdracht van de nazi’s werkte in ruil voor vers brood en heerlijke aardbeien jam, waar Warsinki dol op was. Groyi beseftte dat het vermoorden van Nathan Warsinki geen oplossing is. Maar eerst moest hij te weten komen of Warsinki een onbewuste spion was. Het deed er niet toe of hij gedwongen werd of de spionage deed in ruil voor heerlijk eten. Gekke Nathan was zich van de prins geen kwaad bewust. Nathan zag in niemand enig slechts in zijn plagende gedichtjes... zijn eigen frustratie uitlaatklep. Groyi had plots een idee waarmee hij ook Nathans medeplichtigheid kon bewijzen en de Duitsers misleiden door Nathan een door henzelf bewerkt liedje te laten zingen of rijmen. Contraspionage noemen ze zoiets en dat woord werkte bij herr Andrei als een rode lap op een stier. Daar moest dus dringend iets worden tegen gedaan. Frank kreeg een schitterend idee. Een prachtig zanggedichtje opstellen om de Duitsers op een dwaalspoor te brengen. Hij wilde de nazi’s lekker maken met een nepontsnapping.

“Dag Nathan... je hebt daar een mooi liedje gezongen. Maar we gaan het nog beter maken en weet je... de nazi’s zullen aan je voeten liggen voor je talenten. Goed?”

“Nathan graag rijmpjes zingen. Nazi’s gevraagd aan Nathan om te zingen over Muisje en herr Andrei. Zingen over de fratsen en poetsenbakken van herr Andrei en muisje Groyi. Gekke Nathan dat heel graag doen. Grote nazi zal Nathan belonen met lekker brood en jam, elke dag. Nathan dan dat avonds zingen voor luisterende grote Duitser van Sobibor. Soms krijgt Nathan voor een heel, heel goed liedje mmm... glaasje schnaps. Nathan dat zeer lekker vinden. Nathan veel van zingen houden. Nathan zingen over de dingen die herr Andrei, Yuri, Dov en

Frank allemaal doen.”, vertelde gekke Nathan op zijn eigen onnavolgbare wijze. Frank wist genoeg. De gek was dus de Duitse spion zonder dat hij dat beseftte. Wat zijn die nazi's toch zo duivels vindingrijk. Nathan vond zo soms vier tot zes rijmpjes die hij hardop voorzong aan iedereen die het horen wilde. Maar niemand de werkelijk beseft dat het spionnenberichtjes waren waarin Nathan het doen en laten van iedereen bezong. Frank besloot samen met de simpele van geest een nieuw gedichtje, rijmpje of song te maken die de Nazi's kon weghouden van hun activiteiten. Hij lichtte herr Andrei in. Ze zouden nu gekke Nathan gebruiken voor misleidende informatie. Nathan vond het te gek dat ze hem wilden helpen met zijn rijmpjes. Voor het eerst in zijn vijftigjarige leven waren de andere joden geïnteresseerd in wat hij deed of zong. En nu hielpen ze hem ook nog. Het kon niet mooier zijn. Nathan Warsinki droomde er van overal op te treden waar hij kwam. Hij droomde zelfs innig van een optreden in het New Yorkse Carnegie Hall. Daar kon hij al zijn gedichtjes en liedjes voor een select publiek zingen en uitvoeren. Hij zag de staande ovaties al. Warsinki kwam eigenlijk uit Brooklyn, waar veel joden nog het Duits en Jiddisch bezigden. Maar Nathan was in Baden – Baden op bezoek bij een familielid waar hij als jood gegrepen werd door de nazi's. Omdat hij Jiddische liedjes en gedichtjes zong wilden de SS-ers hem gebruiken als dubbelspion, iets wat vrij aardig lukte. Frank dacht aan een communistische Russische jood uit een andere barak, ene Mankofski. Die was al verschillende maanden bezig, samen met een paar andere rode kameraden een lange tunnel te graven onder de latrines van de nazi's door. Warsinki had daarover in een gek liedje gezongen. En ja volgende dag werden Mankofski en zijn volgelingen geëxecuteerd. Nazi's hielden immers niet van Russen, beweerde Warsinki.

“Zo! Dat liedje was een hele moeilijke wijziging. De Duitsers mochten immers geen argwaan koesteren. Het moest helemaal van de hand van gekke Nathan komen. En dat was prachtig gelukt. Ze hadden zelfs een gevoelige sneer naar de commandant doch vooral herr Andrei verwerkt in het rijmpje van Nathan. Maar uiteindelijk was er totaal niets dat verraadde dat het rijmpje door Androfski en Groyi werd bedacht en geschreven. Het gedicht verraadde een ontsnapping twee uur nadat zij allang weg waren en dan nog in de verkeerde richting. De nazi's zullen nogal zwaar foeteren. Tegen dat de nazi's door hebben dat ze door Krassinki's rijmpje beetgenomen zijn, waren ze al kilometers van het kamp

verwijderd. Maar gekke Nathan en al die anderen in hun barak zullen het sowieso moeten ontgelden en dat stond Frank Groyi absoluut niet aan. Hopelijk kregen ze een pijnloze dood. Doch dat betwijfelde Frank. De nazi's konden echter bijzonder wreedaardig zijn!

“Kijk hem nu... gekke Nathan is zelf zo fier als een gieter voor het gedicht dat we geschreven hebben. Hij denkt nu dat hij het helemaal zelf heeft opgesteld. Frank, verbrand die papiertjes waar we mee geoefend hebben. Overmorgen is het zo ver. Dat besef je wel eh? Dat liedje dat we voor Nathan hebben gemaakt verradt sowieso een ontsnapping... een tunnel vanaf de oostelijke latrines naar de grens van de Sovjet Republiek. Tegen de tijd de nazi's door hebben dat ze beetgenomen zijn, zitten wij al kilometers verder naar het westen. Niemand dan wij twee weten op dit moment iets van die ontsnapping. Die twaalf Wehrmacht uniformen die ik kocht van een corrupte SS-er nazi voor vijfhonderd dollar, vijf fardes sigaretten en twee paar nylons, komen duidelijk goed van pas. Een zeer dure affaire maar ja... Het waren ietwat bebloede uniformen van gevallen soldaten. Het bloed is er zoveel mogelijk uitgewassen. Ik heb de afwisseling van de wacht ondertussen grondig bestudeerd. Elke avond om negen uur vertrekken er tien schildwachten aan de grote ingangspoort van het kamp. Gelukkig staan er maar twee wachten bij de poort. Die worden een uur later afgelost maar dan zijn wij allang verdwenen. Eén probleem. De afgeloste wacht heeft wapens bij zich. Die hebben wij niet.”, gromde herr Andrei die een diepe trek van zijn ersatz sigaret inhaalde en zich te pletter hoestte. Iets stoorde Groyi ontzettend...

Wehrmacht uniformen? Er waren in Sobibor geen Wehrmacht soldaten aan het werk, enkel SS-ers en een paar lullige idioten van de Gestapo.

Frank wist niet wat hij ervan moest denken. Hij hoopte maar dat herr Andrei geen foefjes met hem wilde uithalen en besloot zijn vergezellende vrienden Yuri Lipni en Dov Landau op de hoogte brengen... Hij hield rekening met een opgezette val. Maar waarom eigenlijk? Wat zou Stangl aan genegen zijn aan die geplande ontsnapping?

De planning moest correct verlopen. Niemand mocht iets anders doen dan voorzien. Maar ze moesten de andere uitverkorenen iets laten weten vond Groyi en daar ging herr Andrei niet mee akkoord. Immers gekke Nathan zou de specifieke gedragsveranderingen bij de anderen dadelijk opmerken en bezingen in

rijmpjes, mogelijk zelfs het gekke rijmpje dat zij voor Nathan hadden gemaakt. Dat kon rampzalig worden. Dit konden ze zich niet permitteren.

Veel te gevaarlijk, meende Androfski. Groyi wilde dat zeker niet ontkennen. Het kon inderdaad levensgevaarlijk wezen. Sommige nazi's waren meesters in het zoeken van puzzelstukken. Zeker als het om extreem misleidende informatie over ontsnappingen ging. Hij dacht terug aan de communistische Lech Mankofski. Nathan had hem bezongen als een lieve ontsnapper die zijn toevlucht zocht naar Mockba (*Moskou, noot van de auteur*). De nazi's hadden niets onverlet gelaten om de ongelukkige communist met zijn mannen in de val te laten lopen. Mankofski en zijn twee kameraden werden standrechtelijk gefusilleerd. Het geluid van de ongenadig ratelende Schmeissers had nog lang nageklonken in Franks oren.

Polen, 16 november 1942... De ontsnapping uit kamp Sobibor werd telkens door omstandigheden uitgesteld en de poging van een maand later mislukte helemaal. Was het verraad? Of toeval...

Hoewel het nog tamelijk vroeg in de avond was, kleepte de duisternis van de kille nacht het kamp met een sterrenloze pikzwarte deken. Plots floepten de zoeklichten aan die het kamp aan een wilde lichtballetdans onderwierpen. Het was sneller gegaan zoals herr Andrei Androfski stiekem verwachtte en even bracht dat zijn zorgvuldig opgestelde plannen in gevaar omdat de wisseling van de wacht ook vroeger kon gebeuren. Die afwisseling was immers niet echt aan vaste uren gebonden maar wel op het intreden van de nacht... van de weergoden... vanwege de ijzige kilte... mogelijks stormweer... korten van de dagen... speciale patrouilles... of hevige regen en sneeuwbuien of simpelweg wanneer Stangl goesting had om even naar de dichtstbijzijnde stad te gaan om van sexy vrouwelijk gezelschap te kunnen genieten... konden alles vervroegen of later maken... De twaalf man marcheerden in een zeer opvallende en vrij mislukte Duitse stapmethode. Daar had herr Andrei kennelijk geen rekening mee gehouden. In principe werd het Horst Wessellied met vuur gezongen maar daar begonnen ze niet aan. Herr Andrei had berekend dat de af te lossen wacht zich over een half uur bij de poort zou aanbieden. Dat half uur moesten ze gebruiken om bij de poort te zijn en ontsnappen. Zullen herr Andrei en consoorten slagen in

hun opzet? Het was immers een uitermate gewaagde en sowieso amateuristische poging. Maar Androfski leek ervan overtuigd te zijn dat net een niet ingeoefende poging de grootste kans van slagen had. Er waren alleen vier mensen die ervan afwisten. De tien anderen werden ingelicht, net voor het vertrek uit het kamp. En natuurlijk begonnen de problemen pas goed, zoals Frank Groyi eerder had voorspeld. Hij vertrouwde herr Andrei voor geen sikkepit meer. De man was zo glad als een aal en er waren talloze momenten dat hij nergens te vinden was. Eén keer had Groyi hem via de achterdeur van Stangls compartiment zien buiten komen en wel zonder bewaking of soldaten. Dat vond de jonge Frank Groyi heel verdacht. En zo had hij eveneens dikwijls de indruk dat herr Andrei Androfski een valse noot aantokkelde want blijkbaar wisten de nazi's van de geplande ontsnapping. Van het lied dat ze Gekke Nathan hadden geleerd kon dit niet gebeurd zijn. En er was meer dat herr Andrei verraadde, veel meer...

“De laatste avondpatrouille begint. Ze beginnen meestal bij ons. Zodra ze geweest zijn moeten ze die uniformen aantrekken. Schrijf eerst op een blaadje wat we van hem wensen zodat degenen die achterblijven, het niet horen. Er zijn drie van de tien achterblijvers die nog wakker zijn. Wat doen we met hen?”, vroeg Frank Groyi stil. Andrei keek hem in het half duister aan. Groyi had het intense gevoel dat er iets totaal niet klopte. Een vreemde zwaarmoedige kriebeling in zijn buik deed Frank vermoeden dat ze verraden zijn. Maar door wie? Dat kon Groyi niet eens gissen. Hij tipte uiteraard op herr Andrei omdat hij zich de laatste tijd vreemd en nogal zenuwachtig gedroeg.

“Donnerwetter... Wie? We zullen ze eerst moeten uitschakelen, desnoods allemaal doden. Ik wil absoluut géén tamtam hier!”, siste herr Andrei fluisterend. Frank Groyi trok zijn ogen open. Besepte Androfski wel wat ie daar uitbraakte? Hun eigen mensen doden?! Zoiets doe je toch niet?! Frank was bereid hen bewusteloos te slaan, maar doden? Neen... dat nooit. Hij hoopte ook nooit een nazi te moeten afmaken maar hij zou niet aarzelen als zijn leven of dat van zijn mensen in gevaar zou zijn. herr Andrei daarentegen... Die zou nog voor zijn groot jolijt mensen afmaken, zelfs zijn eigen rasgenoten... joden. Een Thora leraar uit Niederbipp in Zwitserland, nota bene!

“Neem dit zelfgemaakt mes. Het is een spiegelscherf. Ik heb er een lap windels rond gedaan voor een goede houvast. Een fikse snee met weinig druk rond de keel

en hij bloedt gewoon leeg. Hou eerst je hand voor zijn mond zodat ie niet gaat krijsen.”, vertelde herr Andrei alsof hij schoolmeesterde aan een onwillig, koppig en stuurs kind.

“Geef me liever een blok hout. Ik sla hem dan voor enkele uren bewusteloos.”

“Denk toch eens na godverdomde stomme emo-ethische kwal! Wat denk je dat de overblijvende mensen te wachten staat morgenvroeg als wij allang verdwenen zijn? Dood hen met die scherf. Je bespaart hen een vreselijk lot. Je bent nog bij de Sonderkommando’s geweest en hebt gezien wat ze met achterblijvenden doen... nog wat zand? Jij doodt die vier en ik doe de zes anderen. Alexander het eerst. Je wéét ook waarom! Over vijf minuten moet het gebeurd zijn, begrepen Frank Groyi?”, grauwde herr Andrei onverbiddelijk en de aangesprokene keek beteuterd. Frank sloop naar de eerste... Blauenstein, een oude jood die boekhouder was en ergens een paar vijzen kwijt geraakt is, wat equivalent was voor dementie. De man was graatmager en had een kleine piepjonge rat als metgezel en huisdier. Frank zag er echt tegenop om deze brave man te doden maar alles wat buiten het ritme van alledag gebeurde maakte hem bang en dat ontlokte een hels geschreeuw. Groyi greep zijn spiegelscherf, drukte zijn linkerhand krachtig op de tandeloze mond van de oude jood die geen geluid kon uiten maar wel heftig spartelde. Niemand die daar op lette omdat Blauenstein soms last had van acute spasmen. Toen sneed Frank de halsslagader door. Het bloed gutste op zijn kale brits. Gaandeweg verminderden de heftige bewegingen van de oude jood tot hij tenslotte geen vin meer verroerde. Blauenstein was dood. Zijn huisratje kroop uit zijn lange zak en nam de benen, alsof het voelde dat zijn baasje dood was. Die moord had al tè lang geduurd en hij moest er nog twee doen. Frank zag dat vanuit zijn ooghoek dat herr Andrei erg veel moeite had om Alexander in bedwang te houden. Androfski kende echter zijn werk en spoedig vervoegde Alexander het lot van Blauenstein. De laatste die Frank moest doden was al dood, kennelijk door ontberingen en kou. Hij keek toe hoe herr Andrei zijn laatste onder handen nam. De weg was geheel vrij. Eén voor een zouden overblijvende mensen voorzichtig gewekt worden en het briefje waarin stond dat ze gingen ontsnappen, voor hun ogen gehouden. Plots stond het hart van Groyi stil. Er klonk Duits gejoel en opgejaagd gebrul. Meestal gebeurde dat als de nazi’s iets ontdekt hadden. De angst groeide met de seconde bij Groyi. herr Andrei leek niet zo bang. Eigenaardig vond Frank die besepte dat zijn vreselijke vermoedens correct waren.

Teveel dingen verwijzen immers naar herr Andrei aangaande verklikkingen. Misschien had die rotzak wel met kampcommandant Stangl afgesproken in ruil voor vrijheid of iets anders? Het zou alleszins Frank Groyi niet verwonderen. Er gebeuren veel te veel onverwachte toevallen en coïncidenties. Frank vroeg zich af hoe zijn twee vrienden Yuri en Dov op deze verwickelingen zouden gaan reageren. Het beloofde bitter weinig goeds, wist Groyi. Plots weerklonk het Horst Wessellied...

♪♪ *Die Fahne hoch! Die Reihen fest geschlossen!*
SA marschert mit ruhig ♪♪ festem Schritt.
♪♪ *Kam'raden, die Rotfront und Reaktion erschossen,*
Marschier'n im Geist in unser'n Reihen mit.
♪♪ *Die Straße frei den braunen Bataillonen. ♪♪*
Die Straße frei ♪♪ dem Sturmabteilungsmann!
Es schau'n auf's ♪♪ Hakenkreuz voll Hoffnung schon Millionen.
Der Tag für Freiheit und für Brot bricht an. ♪♪

Onverwacht bescheen een sterk zoeklicht exact hun barak en bleef er precies op te schijnen. Groyi schrok hevig. Dat beloofde problemen... zeer ernstige problemen, wist hij zeker. Het Horst Wessellied verstomde langzaam. Hun hondenpatrouille stormde blaffend en grollend op hun barak af. Groyi begreep plots dat ze mogelijk verraden waren maar wist niet zeker door wie? Androfski? Of Warsinki? Waren ze afgeluisterd? Was het dan toch stom toeval? Of was er een onbekende spion in hun midden die hen verried voor een verdroogd broodje met aardbeienjam? Groyi aarzelde omdat hij snel de situatie trachtte concluderen. Nee gekke Nathan kon het ook niet zijn. Die zong voor het slapengaan nog steeds hetzelfde wijsje dat hij geleerd had van Andrei en hemzelf. Het moest iemand van de overlevenden zijn. Groyi kreeg dan een zeer gruwelijk, almaar vaster vermoeden, maar het waarom wist hij niet. Er moest een zeer goeie reden zijn. Hij tuurde door het raam, niet beseffend dat hij een target werd voor scherpshutters. Vanuit de geschuttorens bekeken was hij een perfect doelwit.

“Ga op je brits liggen... ga liggen, stomme idioot!”, snoof herr Andrei fluisterend met molenwiekende gebaren. Frank sprong op zijn brits en trok de deken over zich heen alsof hij nog sliep. De deur werd met een razend geweld geopend en het

licht aangeknipt. De SS-ers stampten met hun gespijkerde laarzen naar binnen, hun honden vooruit. Het lawaai binnen de barak was oorverdovend door de Duitse krijgsende bevelen, het woeste gegrol en geblaf van de schepers Igor en Brutus. “Achtung... Achtung... Juden raus, schnell...!”, blafte een SS-korporaal. Frank deed alsof hij niet wist wat die nazi bedoelde... buiten gaan of uit bed komen dus bleef hij quasi niet begrijpend liggen. Herr Andrei die de brits naast de zijne had bleef eveneens liggen met half toegeknepen ogen.

De honden blaften hard en oorverdovend. Eén van hen sprong op het bed van Alexander en begon heftig het bloed op de dode Alexander zijn nek, te likken, terwijl een andere hond de buik van de dode openscheurde en de ingewanden begon op te schrokken. Groyi walgde ervan, deed een inspanning om niet te moeten kokhalzen.

“Hei... die stinkjood zijn keel is overgesneden. Iemand vermoordt ze hier.”, snauwde een nazi soldaat. Franks hart bleef opnieuw pal stilstaan. Die Duitse uniformen die ze zouden aantrekken om te kunnen ontsnappen lagen open en bloot op de grond naast herr Andrei en Franks brits. Groyi trachtte verwoed diens aandacht te trekken door oog rollende bewegingen. herr Andrei deed alsof hij snel de bedoeling begreep en zag nu ook die verdomde Wehrmacht uniformen liggen. Straks zaten ze bij de aap gelogeerd. Maar hij zag geen mogelijkheid zich iets te bewegen zonder de aandacht van die smerige doodskophelmen te trekken. Dit waren elite SS-ers, geen gewone SS-soldaten. En Sobibor had immers geen Wehrmacht soldaten in hun garnizoen. Des te erger! Elite SS-ers waren gekend omwille hun niets ontziende moordlust. De honden die ze bij hadden... andere honden... leken nog erger dan Igor en Brutus in hun kielzog. Die twee monsters die twee weken geleden de linker knie van rebbe Solomon hadden kapot gebeten en zijn knieschijf hebben verorberd.

Maar rebbe Solomon had daar thans nooit meer last van. Herr Andrei had hem met ontzagwekkend gemak de keel overgehaald. Groyi zag hoe een van de honden het graatmager been van de rebbe openscheurde en zich tegoed begon te doen aan de beenspieren. Groyi gruwde er van. Hij zou het liefst van al dat rotbeest snel doden!

“Er zijn negen kelen overgehaald. Niks aan verloren... maar de vraag is wie, wat en waarom.”, brulde de korporaal. Toen stapte de hauptsturmführer van de SS-elite afdeling de barak binnen en liep rechtstreeks naar herr Andrei. Toen zag de

man ook de Duitse uniformen liggen. Hij wees een SS-er aan om die Wehrmacht uniformen mee te nemen, te zoeken naar de label identificaties, die verwijderen zodat men achteraf kon onderzoeken of die uniformen van gesneuvelden kwam en dan verbranden.

“Zozo, herr Andrei! Allemaal slim bedacht maar dacht je nu echt dat je onze elite een neus kunt zetten? Het liedje van gekke Nathan heeft je verraden. Voer hem af naar het kookkot... naakt! En cremeer die lijken.”, snauwde de oberst. Twee gewone SS - soldaten trokken herr Andrei van zijn brits en scheurden zijn kleren van het lijf waarna hij naakt naar het kookkot werd afgevoerd. De lijken werden weggehaald en het licht werd weer uitgeknipt. Frank Groyi liet een enorme zucht van diepe opluchting ontsnappen. Dit was echt kantje boord. Hij was samen met Dov Landau de enige overlevenden in deze barak, Androfski nu even niet meegerekend. Maar toch voelde hij medelijden met Andrei (*misplaatst?*) die vier dagen in het kookkot zal moeten verblijven. In de dag lukt het misschien nog vrij gemakkelijk het was dan hooguit acht tot veertien graden, weliswaar nogal fris als je naakt bent. Maar ‘s nachts? Dan ging de temperatuur aan de grond een flink stuk onder het vriespunt en je kunt daar niet eens fatsoenlijk rechtstaan. Gaan liggen is de enige optie om het vol te houden maar dan op een bevroren grond. Kon Androfski dat wel volhouden? Groyi betwijfelde dat. Hij vreesde dus het ergste voor Androfski. En als Andrei het kookkot niet levend verlaat waren Franks gerichte vermoedens een betreurenswaardige vergissing geweest. Dat zou hem heel erg spijten.

Frank had het zelf ook al eens meegemaakt en de overlevingstraining door snelle ademhalingsoefeningen en was hem de dood door bevriezing bespaard gebleven. Had gekke Nathan hem ook genoemd in het liedje? Dat zag er niet naar uit. Anders zat hij ook in het kookkot of erger nog... gefusilleerd, meende Frank Groyi. Plotse barse en woeste bevelen weer klonken luid door de barak... het zware en helse gestampvoet van gespijkerde soldatenlaarzen... een toe vlammeende deur... het was weer duister en stil. Frank dacht aan gekke Nathan die hij gedood had. En waarvoor? Het was allemaal misgelopen. De Duitsers waren veel slimmer geweest en hadden het zangrijmpje van gekke Nathan moeiteloos kunnen ontleden. Maar het zat Frank helemaal niet lekker. Hier klopte sowieso iets niet. Herr Andrei wist maar al te goed dat die uniformen daar open en bloot lagen. Toen Frank wanhopig de aandacht probeerde te vestigen op die verdomde

Wehrmacht uniformen, leek het voortdurend alsof herr Andrei hem niet begreep of verstond terwijl in andere gevallen Andrei dadelijk wist waarover je het had.

Vaak was een lichte vingerbeweging voor Androfski al genoeg om te weten waarover je het had. En nu... gebaarde hij de hele tijd van kromme haas. Die rotzak was dan toch een collaborateur van de Nazi's. Steeds meer en meer elementen wezen daarop. Frank besloot hem voorlopig scherp in de gaten te houden, ook al zit hij in het *'kookkot'*. En zelf daaraan twijfelde Groyi.

Maar Groyi wilde hier absoluut weg... ver weg van dit ijzingwekkende kamp waar stinkende walmende dampen van misselijkmakend gebraden mensenvlees de gehele atmosfeer verpesten. Maar dit keer zou hij het plannen samen met Dov en Yuri. Het vror die nacht vijftien graden onder nul. In Yuri's barak werd een dode gevonden. Hij wist wie het was... mogelijk ook een samenzweerder van die vermaledijde herr Andrei. Een stoomfluit produceerde een hels en schril fluitend gepiep... het godverdomde Appèl! Veel mensen waren niet meer zeker. Dat ding kon het leven of een afgrijselijke dood betekenen.

Frank haastte zich ter aanmelding. Midden van het kamp zag Frank het kookkot... dat vreselijke gehucht van gegolfd ijzerplaat. Het afgrijselijke ding was omhuld met twee rijen gerold prikkeldraad.

De geweren van de wachttorens waren onveranderlijk gericht op het kookkot. Dat was dan voor het eerst! Dat wilde dus zeggen dat er iemand opgesloten zat. Maar Frank geloofde niet dat herr Andrei daarin opgesloten zit. De naamafroeping klonk erg blikkerig uit de luidsprekers. Iedereen lette goed op. Het Appèl kon te allen tijde het leven of sowieso een gewisse dood betekenen! Als je slechts één seconde te laat bent dan wachtte je lijf een vreetfestijn door de honden Igor en Brutus.

"...Frank Groyi... Uwe Steinbaum... David Rosenthal...", en het ging zo maar door... eindeloos, herhalend. Sommige *'ja's'* en *'presents'* waren haast onhoorbaar. Degenen die de kracht niet meer vonden verbaal hun naam te herhalen op de afroeping, trachtten heftig molenwiekend met hun slappe armen te tonen dat ze er waren... dikwijls op het nippertje. Soms had iemand niet eens meer de kracht met de armen te zwaaien en dan stampvoeten twee soldaten naar voor... eerst naar de barak waar de betrokken afgeroepen man zijn *'nest'* had en vervolgens naar de anderen die op het einde van de aanmelding leken te wachten. Was de opgeroepen persoon in de rijen te vinden, dan werd ie eruit gesleurd voor

de ogen van de anderen op de grond gesmeten. Een soldaat greep de bajonet van zijn geweer en houwt een diepe snede in de buik zodat zijn darmen er uit blubberden. Vervolgens liet de hondenpatrouille Igor en Brutus los die zich dadelijk op het slachtoffer wierpen en zich tegoed doen aan de ingewanden van de hevig van ijselijke pijn stervende man. Het gehap, gegrol en gegrauw van de woeste schepers, vermengd met het gegil en geschreeuw van de stervende, galmde als een akelig en hartverscheurend aandoend requiem muziekcompositie over het kamp. Van de gevangenen was er niemand die zich repte om het arme slachtoffer te redden of te helpen. Iedereen moest blijven toekijken tot het slachtoffer een bloederige homp vlees en botten is verscheurd. Die overblijfselen werden daarna gewoon op het immer smeulende vuur gesmeten in het midden van het kamp. Frank Groyi had het al vaak gezien en telkens voelde hij die onbeschrijflijke weerzin opkomen, afgewisseld met vlagen van kokhalzen en overgeven. Daarna die stem... die rottige afschuwelijke Duitse stem van nazi kampcommandant Franz Stangl die met triomferende geluid de les spelde. Triomf... dat is de enige emotie die je kon horen in de stem van die rottige Stangl.

“Dat joden zwijn vond zichzelf te schoon om te reageren op zijn naam... de straf is... opgegeten worden door onze hongerige honden, dat weten jullie. Denk er aan bij de eerstvolgende naamafroeping. Niemand zal gespaard worden. Jullie horen bij de gelukkigen die nog eten en drinken krijgen in ruil voor hard werken... Arbeit adelt!”, elke keer opnieuw dat afgezaagde lorrige riedeltje... het maakte Frank razend maar hij kon er weinig tegen beginnen. Hard werken? Ja hoor... elke dag minimaal honderdzestig kilogram mensentanden ontdoen van hun goud. Die werden daar overal bijeen verzameld uit andere uitroeiingskampen naar Sobibor gebracht omdat ze er een goudsmelterij afdeling hadden. Die werd wel bewaakt door de SS-elite en soms verdween er wel eens een uitgegoten, afgekoeld malletje in de zakken van een SS-er. Frank vond het een zeer zwaar en gevaarlijk werkje. Groyi was, net als zijn biologische vader in de leer geweest bij een eminent en bekend Antwerps juwelenmaker en daarom was hij de enige die dit werk diende uit te voeren. Hij diende eerst de tanden kapot te slaan, vervolgens smelten en de tandenrestjes uit het gesmolten goud ziften. Het stollende goud moest daarna gegoten worden in kleine platte trapezevormige malletjes met tweehonderdvijftig gram puur en zuiver goud per stuk. Frank wist dat het goud was van vergaste joden. Per dag viste hij een kleine honderd tot honderdvijftig gram verbrijzelde

tanden met goud in een zakdoekje en stak dat in een gleuf van de stenen onderkant in een hoek van zijn werkplaats. Tot hiertoe was het hem gelukt reeds zeshonderd kleine zakjes met goudpoeder te verstoppen in die gleuf. Later zou hij dat goud verkopen. Dan waren die arme sloebers toch niet voor niets gestorven. Voor de gaskamer was Frank niet bang want ze hadden hem nodig omdat hij zonder zuur kon bepalen of het goud was of simpele rommel. Maar als de nazi's lucht zouden krijgen van zijn ontsnapping plannen, dan was het voor hem afgelopen. Gekke Nathan is nu dood en die kon hem niet meer verraden. Maar wat als het herr Andrei was die zijn bek voorbij praatte? Wat het verstopte goud betrof... niemand, buiten Yuri en Dov wist er vanaf. Daar kon Frank gerust op zijn. En zo lang de weliswaar wrede Franz Stangl de kampcommandant bleef, hoefde hij ook weinig te vrezen. Stangl had hem immers uitgekozen als unieke goudkenner die zelfs zonder zuurtesten kon bepalen wat goud was en wat pyriet of nep-goud. Opnieuw plannen beramen om weg te kunnen zetten hij voorlopig even opzij. Het was momenteel veel te risicovol. Frank moest dringend herr Andrei spreken. Maar daarvoor moest hij een gevaarlijke route naar het kookkot weten te vinden. Op deze manier zou Frank ook weten of Androfski een collaborateur was, ja dan nee. Tijdens het Appèl van die ijzige koude januaridag vierde Frank zijn achttiende verjaardag en iemand duwde een papiertje in zijn hand. Groyi las het nog niet dadelijk. Hij ging na de naamafroeping zitten op zijn plekje om een ersatz 'Camel' sigaret te roken, die hij van een vriendelijke Duitse soldaat voor zijn verjaardag had gekregen. Niet alle nazi's waren rotslecht had Groyi ondervonden. De soldaat die hem op een sigaret trakteerde heette Ernst Merkel. Hij was een graag geziene gast onder de gevangenen. Maar één ding mocht je met Ernst nooit doen... hem voor de gek houden. Wie dat wèl deed eindigde als lekker maaltje voor Igor en Brutus. Bij Ernst kon je alles kopen waar je zin in had, zolang je maar betaalde. Misschien kwamen die Duitse Wehrmacht uniformen die herr Andrei gekocht had, van Ernst Merkel. Zin in zalm? Vijfhonderd dollar of tien fardes echte Camels. Maar als je goud had... kon je rekenen op heel veel luxe zolang je Merkel maar niet bedondert. Als Ernst gemerkt heeft dat je probeert te ontsnappen dan moest je elke dag een pakje echte Camels kopen en die waren onbetaalbaar zodat er velen dan de dood vonden in het kookkot. Groyi inhaleerde de rook erg diep en moest daarna onbedaarlijk gaan hoesten. Dat had je met die ersatz rommel, wist Frank die wachtte tot het hoestconcert gestopt was. Zijn

gezicht zag bijna paars. Ernst Merkel stapte even later voorbij en trok een hopeloos gezicht terwijl hij zijn schouders ophaalde. Frank begreep de hint.

“Nou sorry voor die rommel doch velen hier in dit kamp betalen me er voor en een echte Camel... daarvoor moet je diep in je buidel tasten.”, zei Merkel die een praatje probeerde te maken met Frank Groyi. Frank knikte en luisterde beleefd.

“Van beroep ben ik asielhouder tot ik opgeroepen werd. Ik verzorgde honden en katten. Ik werd ingedeeld bij de hondenbrigades en moest ze opleiden in gehoorzaamheid en drilling. Maar apart moest ik ook honden opleiden in emotionele toestanden. Liefde vriendschap. Rekruten voor de SS kregen zo’n hond. Er werd hen gevraagd goed voor hun toegewezen hond te zorgen, vriendschap en liefde te geven. Als de examens voor die SS rekruten begonnen moesten ze een voor een met hun hond bij een SS raad van hoge officieren komen. Ze moesten tonen hoe gehecht ze waren aan hun hond. Dan moesten ze zich verwijderen zodat de raad kon zien of de hond ook gesteld was op hun baasje. Ik zat mee in die raad en geloof me vrij... het was voor mij een pure horror vertoning. Nadat een rekrut zijn diepe liefde voor de hond kon tonen en dat dit ook wederzijds was, gaf een majoor de rekrut de opdracht zijn hond te pijnigen en te folteren tot de dood. De meesten faalden natuurlijk. De pijn die ze voelden bij zo’n bevel was onbeschrijfelijk. Degenen die slaagden deden gewoon wat er aan hen gevraagd werd zonder enige emotie te tonen. Ze brachten het ineens tot sturmführer. Als voormalig asielhouder viel hem me minder moeilijk een dier te doden maar een hond waarvan je zoveel houdt, folteren tot de dood er opvolgt... daar moet je echt gewetenloos voor zijn.”

“Heb jij Igor en Brutus opgeleid?”, wilde Groyi weten. Merkel keek naar zijn schoenpunten en knikte.

“Als ik het niet deed zou ik gedegradeerd of erger nog... voor het executiepeloton moeten komen. Nou... ik ben echt geen kwaai kerel. Ik ben tegen geweld, ook tegen joden, maar zal niet aarzelen hardleerse mensen een lesje te leren, begrijp je? Bedankt voor de babbel. Jij bent van alle jonge gasten nog de kwaadste niet.”, zei Merkel vriendelijk.

De SS-er excuseerde zich voor de ersatz. Groyi deed teken dat het niet erg was. Hij wachtte tot de soldaat een eindje uit de buurt was geraakt. En dan las hij het papiertje dat David Metz, het marionetje van herr Andrei hem gegeven had.

*Frank,
Ik zit in kookkot. Wat brood brengen.
Geef mee aan David. Niet zelf gaan.
Heb je al nieuwe plannen opgemaakt?
Kom me dan rap bevrijden met David
Shalom*

Wat was me dat? Frank snapte de boodschap er niet van. Was het een verborgen boodschap? Of werd het zo bedoeld als geschreven? Groyi moest absoluut weten of Andrei zich echt in het kookkot bevond. Het was sowieso zijn handschrift. Maar die vervloekte avond werd Andrei naakt in het kookkot gedropt. Hij had geen schrijfgerei, laat staan papier. Hoe kwam hij er dan aan? Frank vertrouwde het niet. Hij zag David verderop naar hem kijken.

Frank had het kookkot de hele tijd... drie dagen al, vanuit zijn goudwerkplaats in de gaten gehouden. Als daar iemand kwam, zou Frank het zeker gezien hebben. Die David was daar sowieso niet langs geweest. En waarom zou hij herr Andrei moeten bevrijden? Vandaag was zijn laatste strafdag, dus morgen werd hij eruit gegooid als hij nog leefde, iets waar Frank geheel van overtuigd was. Het moest dus een verborgen boodschap zijn. Frank had ondertussen besloten om daar niet meer op in te gaan. Dov had samen met Yuri een MW kristalradio gemaakt en de BBC afgeluisterd. Eindelijk was er goed nieuws op komst. De Duitsers leden zware verliezen en hun opmars was gestopt te Stalingrad, Rusland. Ze werden er in de pan gehakt, had Frank van Dov vernomen. Het zou dus niet zo lang meer duren eer het kamp Sobibor bevrijd zou worden. Frank staakte de ontsnappingsplannen en besloot gewoon te wachten tot ze bevrijd werden. Dat was dan ook de veiligste optie, al wist Groyi niet hoe lang het nog kon duren eer het zover was. Frank liep terug zijn werkplaats binnen tot de verbaasde blik van David die kennelijk verwacht had dat Frank zich zou vervoegen bij hem, wat niet gebeurde. Groyi nam een nieuwe emmer vol getrokken menselijke tanden, waar hij eerst de tanden die geen goud hadden eruit te sorteren. Vele tanden waren vol geronnen bloed. Hij wierp een handvol in een vijzel en wreef ze met stamper kapot tot het wit beendermeel was. Zijn handgewrichten deden pijn van de ruwe behandeling. Het beendermeel ziftte hij zeer zorgvuldig om achtergebleven stukjes en bruine nicotinevlekken eruit te krijgen. Het beendermeel werd gebruikt

voor pup-voeding. Frank moest ook letten op ‘gastanden’ of tanden gevuld met ‘cyaankali’... allemaal moordende dingen die als zelfmoord spullen werden gebruikt. Die legde Frank in een speciale koffer die luchtdicht konden worden afgesloten. Wanneer zo’n koffertje vol was ging het met speciale bode naar Berlijn, bureau 4B van Heinrich Himmler, de voormalige kippenboer. Frank keek naar zijn geheime bergplaats en dacht plots aan het document uit mensenhuid dat zijn vader hem had gegeven voor hij door een joden raid vanuit Antwerpen naar de gaskamers van Auschwitz werd afgevoerd.

Maar natuurlijk! Dat was de hele opzet van herr Andrei en kampcommandant Franz Stangl. Zijn ornament... Het was geen publiek geheim dat Hitler een diepgaande interesse had in paranormale fenomenen. Ja! Dat was het! Hij herinnerde zich de betraande emotionele woorden van zijn vader en begon te mijmeren tijdens het lezen van de in bloed geschreven teksten...

Frank... dit ornament van mensenhuid met in bloed geschreven teksten... het Schotschrift ‘Legaat van het Dode Geweten’ geef ik je van vader op zoon, net zoals jij dat ook zal doen tot de Profetie vervuld kan worden. Bescherm het met je leven. Het is slechts één deel van een geheel. Het andere deel zit verborgen in een dagboek van me in een postbus te Berlijn. Ga dat tweede deel na de oorlog halen! Het geheel kan het einde aller oorlogen overal ter wereld of net het begin van het Armageddon ervan inluiden bij de uitvoering van de beschreven riten. Dat perkament is meer dan drie duizend jaar oud tot de legeraanvoerder in 200 VC het in handen kreeg. Hij heette Gryyse beter vertaald als... Miorbhaileach wat staat voor de ‘Verhevene’. Onze familiediaspora omvat talrijke religies door de eeuwen heen. Op dit moment is de stamboom van Gryyse Menoriaans... dus. Maar jij, mijn zoon... jouw afkomst zal overgaan naar het Christendom zoals ook je nog ongeboren zoon, zoals de Profetie voorspelde...

DE EERSTE NAZAAT VAN DE STAMBOOM GRYYSE

İğdir... vlak voor de stratovulkaan Ararat tweehonderddertig jaar BC... Een groepje soldaten onder leiding van Gryyse Miorbhaileach dienden te schuilen voor de wreedaardige jagende Anatoliërs...

Legeraanvoerder Gryyse Miorbhaileach overschouwde zijn overgebleven troep moedige mannen die hem jaren geleden eeuwige trouw zwoeren en hem overal volgden. Vanaf het Anatolische zuiden jaagden bloeddorstige Turken op hen. Tot op heden had Gryyse Miorbhaileach steeds een uitweg gevonden om de Anatoliërs op een zijspoor te rangeren. Helaas haalden ze het legertje van Gryyse vrij snel in. De legeraanvoerder zag enkel nog heil in de beklimming van de besneeuwde toppen van de berg Ararat. Oorspronkelijk was dit ook het doel geweest van Gryyse Miorbhaileach. Onder zijn mensen en volk werd hij beschouwd als een godheid die naar een oude schat van Cham (zoon van Noach) zocht. Maar nergens werd dat beschreven. Het verhaal van die schat werd stevast overgebracht van vader op zoon. Toen Gryyse, de Miorbhaileach, over deze vreemde schat vernam wilde hij uiteraard deze in bezit verkrijgen...

“Heer Gryyse... de berg... de heilige berg is ginds, ziet u... de heilige Ararat.”, juichte Grakkaeus, de intendant van de Miorbhaileach, wijzend naar een zwaar besneeuwde en extreem hoge stratovulkaan. Hij hield zijn luid hinnikend paard in bedwang. Het dier was kennelijk doodsangstig. Maar van wat... wisten ze niet.

Gryyse staarde naar de besneeuwde toppen. Ze hadden net een zware omweg gedaan langs het stadje Īgdir om buiten zicht te blijven van de Anatoliërs die op hen jaagden. Eigenlijk had het weinig zin gehad. Die woestelingen waren meesters in jagen en opsporen. Gelukkig hadden Gryyse en zijn mannen hun afstand kunnen vergroten ten opzichte van die jagers. Maar daar was nu de heilige berg Ararat die zoveel duistere geheimen verborg.

De legeraanvoerder schatte dat ze nog vier etmalen zouden nodig hebben om de top te bereiken, afhankelijk van de weersomstandigheden en de moeilijk begaanbare en levensgevaarlijke wegricheltjes. Hoe verder ze vorderden... hoe kouder het werd. Sommige mannen van de Miorbhaileach waren erg dun gekleed en rilden van hevige kou. De legeraanvoerder wist dat ze het zo niet lang konden volhouden. Zijn mannen en de paarden hadden snel wat rust en voedsel nodig. De legeraanvoerder dacht na. Eenvoudig ergens schuilen kon blijkbaar niet. Sneeuw, ijs en rotsen, voor zover het oog reikte.

“Grakkaeus... ga voorop en zoek een hol of spelonk waar onze paarden en de mannen een volle dag op krachten kunnen komen.”, bromde Gryyse bevelend. Grakkaeus knikte en gaf zijn paard de sporen recht de richting in van de heilige vulkaanberg Ararat. Het begon op de koop toe te sneeuwen met ijspegels regen en er stak een verkleumende ijzige wind op. Gryyse hoorde het gezucht, klappertanden en gekreun van zijn mannen. De legeraanvoerder kon er geen rekening mee houden. Stilstand in deze barre stenenwoestijn betekende onverwijld de dood. Gryyse hoopte dat zijn rechterhand Grakkaeus gauw terug zou zijn met verheugend nieuws.

Gryyse de Miorbhaileach was een reus en boom van een kerel. In tegenstelling tot zijn mannen droeg hij geen maliënkolder of beschermende ijzeren harnassen rond zijn lichaam, gewoon omdat geen enkele wapensmid in staat was een harnas te vervaardigen die perfect en stevig rond zijn lichaam kon worden gedragen. De ademhaling van Gryyse alleen al deed een beschermend harnas barsten. De man kon met ontstellend gemak een volwassen paard optillen. Hoewel de Anatoliërs op hem jaagden waren ze wel bang voor zijn kennelijk onmetelijke kracht. Zijn

woeste zwarte baard en haardos gaven hem het aanzien van Zeus zelf. Zijn ogen waren zeer opmerkelijk... bruin met blauwwitte spikkels. Daarom werd Miorbhaileach soms aanzien als een godheid. Goden hadden volgens legendes steeds gespikkelde ogen.

Hij liet zijn paard zachtjes voort sjokken, zachtjes, omdat de stenenwoestenij bijzonder gevaarlijk is voor de hoeven van hun paarden. Als een paard zijn hoef breekt konden ze niets anders dan het arme dier af te maken. Die losse vlijmscherpe stenen deden paardenhoeven breken en diep in de huid dringen. Voor een paard was dat een ware foltering en onmenselijk pijnlijk. Helaas was het almaar dikker wordend sneeuwtapijt verraderlijker geworden wat Gryyse noopte nog trager te gaan. Plots hield de Miorbhaileach zijn hand omhoog. Het legertje van negentien mannen hield dadelijk halt. De scherpe ogen van Gryyse hadden immers een bewegende stip in de verte waargenomen. Hij hoopte dat het zijn rechterhand Grakkaeus was. Toch bleef de legeraanvoerder op zijn hoede. Het kon ook een val zijn, opgezet door de Anatoliërs. Toch leek hem dat twijfelachtig. De stip kwam almaar dichterbij. Het was kennelijk slechts een man die te voet in hun richting strompelde. Het was inderdaad Grakkaeus. Maar waar is zijn paard? Gryyse sprong van zijn paard en liep zijn rechterhand tegemoet. Grakkaeus strompelde zijn overste tegemoet. Miorbhaileach zag dat Grakkaeus' enkel zwaar gewond was. Het bloed gutste en langzaam uit. Gryyse greep zijn man en hing hem over zijn schouder. Twee mannen kwamen helpen om Grakkaeus op het paard van legeraanvoerder Gryyse te zetten.

"H-het s-s-spijt m-me vreselijk H-H-Heer. M-mijn p-paard Skopol had allicht een vijandige g-geur opgesnoven en w-wierp me af. H-hij liep w-weg en ik z-zag hem plots in de d-diepte t-t-tuimelen. S-Skopol is d-dood, mijn H-Heer...", hakte de rechterhand van Gryyse verdrietig want hij had het dier al als veulentje verzorgd.

"Kalm maar... heb je een schuilplaats gevonden? Kunnen we er rusten, verwarmen en voedsel verorberen? Is het ver?", wilde Gryyse weten. Grakkaeus knikte uitgeput. Het was duidelijk dat hij vreselijke pijn leed.

"J-Ja Heer... niet ver vanaf h-hier... een k-kleine s-spelonk... gr-gr-groot genoeg v-voor ons a-allemaal.", zuchtte Grakkaeus lichtjes hijgend. De Miorbhaileach knikte en gaf teken om verder te gaan.

Ze bereikten de kleine spelonk. De felle snijdende ijzige wind belette de mannen goed te kunnen zien. Was het nog even later, dan hadden ze de ingang niet gezien door de dichte pakken opstapelende sneeuw. Gryyse knikte tevreden... zelfs hun paarden konden er mee in. Grakkaeus werd voorzichtig op de grond gezet en Gryyse knielde voor zijn zwaar gewonde rechtervoet. Hij bestudeerde de wonde. Het zag er echt sowieso niet goed uit, wist de legeraanvoerder.

“Ik vrees dat ik je voet zal moeten afhakken en de wonde toe branden, mijn vriend.”, zei Gryyse meelevend. Grakkaeus knikte. Hij had niets anders verwacht.

“Doe wat u nodig acht, Heer. Toch heb ik liever dat u me doodt. Dan vorm ik geen last meer voor u en de mannen.”, riposteerde Grakkaeus krachtig. Maar daar ging Gryyse niet mee akkoord.

“Nee Grakkaeus! Jij bent onze wegvoorbereider en planner. I-ik heb je meer dan broodnodig. Daar kan je niet onderuit. Ik heb, voor we die helse expeditie begonnen, onze kruidenkenner gevraagd een drankje te maken tegen pijn, mocht iemand van onze mannen zwaar gewond raken. Alleen belangrijke mensen krijgen het. Je krijgt zo meteen een volle beker. Je valt dan zo meteen in slaap. Daarna hak ik je voet af. Ik betwijfel zelfs dat jij het zult voelen.”, antwoordde Miorbhaileach met een grijns. Grakkaeus knikte zwakjes en nuttigde de aangeboden beker helemaal leeg. Gryyse nam zijn zwaard en hield het ding in het fel flakkerend kampvuur tot het wit gloeide. Daarna wachtte hij tot Grakkaeus ingedommeld was. Hij kneep een paar keer hard in Grakkaeus’ bil maar er kwam geen reactie. Zo moest het zijn. Gryyse wenkte twee man naderbij om het been van de ongelukkige soldaat vast te houden en ondersteunen, mocht hij plots wakker schrikken en gillen van pijn.

Eén krachtige houw doorkliefde de enkel van Grakkaeus. De snijwonde was perfect recht en bloedde nauwelijks. Opnieuw legde Gryyse zijn zwaard in het vuur tot het weer wit opgloeide. Dan hield hij het hete lemmet tegen de wonde. Kennelijk was de beker niet verdovend genoeg geweest om deze nieuwe foltering aan te kunnen, want Grakkaeus vloog gillend van pijn recht. Maar de wond was geheel dicht gebrand en bloedde niet meer.

“Het is gelukt oude vriend... het zal mooi genezen. Ik ga zo meteen een voetsteun voor je maken zodat je tenminste eigenhandig kunt gaan. De volgende nieuwe maan trekken we verder naar de top van de heilige Ararat. Dan zullen we met zijn allen voldoende uitgerust zijn.”, meende Gryyse...

De ijzige kou op de stratovulkaan Ararat kon Gryyse niet deren. Alleen wist de legeraanvoerder niet waar hij die zogenaamde schat van Cham moest zoeken en vinden...

Gryyse keek naar de enorme afgronden. Beneden zag hij de groene valleien afgewisseld met stukken woestijngronden. Hij probeerde uit te vissen waar de jagende Anatoliërs zich nu zouden bevinden. Vreemd genoeg had Gryyse er geen meer gezien of gehoord. Hadden ze hun jacht op hen opgegeven? Het leek er op maar de Miorbhaileach bleef liever op zijn hoede. Over een etmaal zouden ze de top van de heilige berg hebben bereikt en dan zou het zoekwerk naar de schat beginnen. Het zou gaan om een zeer oud... 300 jaar oud document uit mensenhuid waarin een zegen en vloek werd geschreven in mensenbloed. De schat van Cham. Het heet 'legaat van het Dode Geweten' Gryyse, de Miorbhaileach, had vernomen dat het alles wat de aarde omvat kan veranderen. Het was niet zijn gewoonte om zomaar naar zulke dingen te gaan zoeken. Maar door iets... diep in zijn geest werd hij gewaarschuwd dat hij dat oeroude ornament in zijn bezit moet nemen. Het was als een drang waaraan hij niet kon weerstaan. Gryyse herinnerde zich hoe hij met Grakkaeus doorheen de kashba in een donker stadje diep verborgen in de oude Nijlvallei was gewandeld om proviand in te slaan. Hij had daar een zeer oude koopman ontmoet die hem verbaasd had aangekeken en geknield voor de twee...

Gryyse liet zijn mannen zoeken naar een geschikte kampplaats in de talrijke spleten van het Ararat gebergte die meestentijds uit brokkelige en harde lava bestonden. Drie boogschutters waren uit gezonden om voedsel te vinden. De legeraanvoerder dacht terug aan die vreemde avond in de kashba van een onbekend stadje in de Nijlvallei. Grakkaeus vergezelde hem toen, samen met vijf man om proviand mee te nemen. Het was een erg dun bevolkt stadje die blijkbaar niet gesteld was op bezoekers en vreemdelingen. Gryyse vond een winkeltje waar ze blijkbaar alles verkochten, zelfs kamelenvlees. De koopman keek hem vriendelijk aan en plots met een onthutsende blik naar de Miorbhaileach. De man boog diep en liet zich op zijn knieën vallen voor de legeraanvoerder. Zijn haast

zwarte ogen traanden, kennelijk van blijdschap en vreugde. Gryyse begreep er niets van en vroeg de man wat er schortte. Ze kwamen immers enkel proviand aankopen. De man noemde zich Heh wat *‘god van de onmetelijke’* betekende.

“U is de Miorbhaileach... *de Grote Beheerser van de Oorlogen... de ‘Verhevene’*”, klonk het zangerig. Gryyse schrok. Hoe kon die onbetekenende oeroude koopman zijn naam kennen? Zijn naam was niet eens afkomstig van deze gebieden maar wel ver hier vandaan... in de Kaukasus.

“Hoe ken je mijn naam, goede man? Hoe weet je wie ik ben?”, vroeg Gryyse. De koopman antwoordde niet en liep naar zijn deur die hij sloot. Hij wenkte Gryyse en Grakkaeus naar zijn persoonlijke vertrekken. De legeraanvoerder vond het vreemd dat er haast geen taalbarrière heerste tussen hen. Het was alsof de koopman ooit in de Kaukasus heeft gewoond en aldaar zijn taal leerde. Hij herhaalde zijn openingszin.

“U is de Miorbhaileach... *de Grote Beheerser van de Oorlogen... en de Verhevene* U ken ik aan de ogen die enkel de goden en echte heersers hebben. Heilige berg Ararat... daar Gryyse de Miorbhaileach moet wezen.”, klonk het raadselachtig.

“En wat zou ik daar moeten gaan doen?”, klonk het verbaasd. De koopman ging echter niet in op de verbazing van Gryyse. Hij nam een twijgje en maakte een tekening in de zanderige grond. Hij schetste de stratovulkaan berg Ararat.

“Dit hier... heilig gebied zijn... Ararat. Hoog de hemel in... waar de eeuwige sneeuw ligt. Velen zijn er naar toe gegaan om de Eeuwige Schat van Cham te grijpen en de macht over aarde en oorlogen te krijgen. Maar niemand was weder gekeerd. Het is enkel voorbehouden aan hen met de sterrenogen en het hemelse bloed van de Miorbhaileach...”, de geheimzinnigheid van dit vreemde gesprek nam hand over hand toe. Grakkaeus luisterde ook heel aandachtig want niets mocht zijn meester schade toebrengen!

“Eeuwige Schat van Cham? Wat houdt dat in? Wat is het eigenlijk, goede man?”, vroeg Gryyse verbaasd. Ook Grakkaeus viel van de ene verbazing in de andere. “Gryyse daar moeten zijn... de Magische Eeuwige Schat van Cham vinden en dan terugkeren naar de plaats vanwaar de Miorbhaileach vandaan komt.”, vertelde de koopman Heh. Die keek Gryyse wanhopig aan voor een bevestiging dat hij daar inderdaad naartoe zou gaan... die zogenaamde Eeuwige Schat vinden en ermee naar zijn geboorteplaats gaan.

“Heer Heh... wat is die Eeuwige schat? Wat kan ik er mee doen? Ruilhandel bedrijven? Verklaar het me.”, drong Gryyse ten stelligste meer vriendelijk aan. Koopman Heh schudde het hoofd.

“Heer Gryyse zal het instinctief weten als hij de Eeuwige Schat van Cham vindt!”, raspte de oude man. Gryyse stoorde zich stilaan aan die geheimzinnigheid, maar bleef vriendelijk en luisteren.

“Goed, goed... kun je me alsjeblieft een beschrijving geven hoe die schat er uit ziet?”, probeerde Miorbhaileach het over een andere boeg te gooien. Koopman Heh schudde het hoofd en herhaalde gewoon wat hij er al eerder over zei. Gryyse was het beu geworden en haalde de proviand en spullen uit de rekken die hij voor zijn mannen nodig had. Daarna wierp hij een tiental ijzeren centen. Dit moest ruimschoots volstaan, meende Gryyse.

Tot zijn grote verbazing zag de legeraanvoerder dat zijn rechterhand Grakkaeus in een geanimeerd gesprek was geraakt met Heh, de koopman.

“Heer Gryyse... ik denk dat ik begrepen heb wat Heer Heh bedoelde. Als ik u was, zou ik sowieso onmiddellijk naar die vreemde berg trekken en die schat zoeken.”, vertelde Grakkaeus lichtjes opgewonden. Gryyse keek zijn man met verbaasde blik aan maar ging er op dit moment niet verder op in.

“Hebben we nu alle benodigde proviand? Ook voor de paarden?”, vroeg de legeraanvoerder. Grakkaeus knikte vriendelijk en toonde een zeer oud schriftje. “En meer dan dat Heer de Miorbhaileach... Heer Heh gaf me een oud document waarin de route die we dienen te volgen, uitvoerig wordt beschreven. We dienen alleen op te passen voor Anatoliërs. Dat zijn gevaarlijke bendes die reizigers beroven en doden.

“Oud document? Wat document? Wat bedoel je nu toch?”, mompelde Gryyse en keek ietwat geaffronteerd. Grakkaeus leek dit keer boven zijn Heer te hebben gepraat en dat hoorde niet. Toch had de Miorbhaileach genoeg vertrouwen in de onder handelingen van zijn rechterhand. Grakkaeus keek toe hoe hun vijf mannen alles aankopen vastsjorden aan hun paarden en vervolgens terug naar de uitgang van die vreemde stadje. Gryyse begon zich stilaan te ergeren aan de zwijgzaamheid van zijn goede vriend en medestrijder Grakkaeus. Hun kamp lag een kleine zeven honderd meter verderop en al die tijd zei hij geen woord... niets. Pas nadat de kampvuur hoog en knetterend de sterrennacht in vlamde, de kok bezig was het kamelenvlees te bereiden en elke man zijn beker knoljenever in

ontvangst had genomen, wenkte Grakkaeus zijn Heer om ergens afgezonderd te kunnen praten. Gryyse nipte van zijn houten beker en keek de sterrennacht in, wachtend tot Grakkaeus zijn verhaal zou willen doen. De man haalde een rol perkament uit zijn wambuis en borstharnas. Hij keek de Miorbhaileach ernstig aan.

“Heer ik wens u nederig mijn excuses aan voor mijn zwijgzaamheid, doch daar had ik mijn redenen voor. U ziet dit perkament? Het vertelt over een oude boot die op de heilige berg Ararat is gestrand toen de zeeën hier nog heersten. Dat moet heel, heel lang geleden gebeurd zijn want dan was de ganse aarde nog een grote vlakke oceaan zonder horizonten. Enkel de allerhoogste bergen torenden met hun toppen net boven de wateren uit. De Ararat top was toen een enorm vruchtbare vallei...”, Gryyse onderbrak zijn vriend.

“Hoe heette die boot? En waar precies ligt het? Wat bevatte het dat zo belangrijk kan zijn voor ons?”, wilde Gryyse weten. Grakkaeus keek zijn meester aan met bezielende ogen.

“U... Heer. U bent het lot van de mensheid.”, zei hij en het klonk als een zware mokerslag in de oren van Gryyse die er niets van begreep. Grakkaeus gaf het perkament aan Gryyse de Miorbhaileach.

“Lees het Heer... uw naam staat erin, alsook uw doel.”, lispelde Grakkaeus fluisterend. En eindelijk begon Gryyse het perkament te lezen. Het was een vreemde taal, maar niettemin voor hem zeer begrijpelijk. Grakkaeus las mee over de schouder van de Miorbhaileach en verklaarde sommige woorden of tekens. De grammaticale structuur van deze taal was wel erg verwarrend en oud maar uiteindelijk begreep Gryyse de hele tekst in het oeroude Koerdisch. Eigenlijk was het erg vreemd. De taal kon door iedereen gelezen worden met het hart op de juiste plaats en mensen met de sterrenogen...

*Ya Xudan Miorbhaileach Gryyse pêşerojê ê xwe Ruh û giyanê erdê şerên
mirovan hatibû dayîn hêza desthilatê ser her tiştê ku heye xwînê li çermê
Cham û Jafet diyar kir Rizgarên Pêşîn ên Pêşîn, Pêşîn ji bo xwestina Gryyse
bigirin. Li ser çiyayê Ararat bigerin*

“Het is me wel een begrijpelijk brabbeltaaltje, Grakkaeus. Maar mijn naam werd vermeld en dit perkament lijkt erg oud te zijn. Dus zal er wel iets van waar zijn. Maar waarom ik?”, wilde Gryyse weten.

“Ik zei het u al Heer... uw bezielende ogen. Niemand heeft zulke schitterende gespikkelde ogen als u. Sterrenogen!”, antwoordde Grakkaeus minzaam.

Gryyse dacht na. Dit perkament gaf wel aanleiding te gaan zoeken op die berg met de rare naam. Maar ze hadden eigenlijk een dringende missie te vervullen voor een bedreigd volk honderd dagreizen zuidwaarts van hier. Maar was dat nu nog wel erg belangrijk? Voor zover Gryyse het begrepen had bevond die berg dertig dagreizen noordwaarts. Hij dacht terloops na over de vertaling van de oud Koerdische tekst.

Vert: de heer van de toekomst de Miorbhaileach... Gryyse zal bezitten de ziel van mensen aarde oorlogen hem werd gegeven de heersende macht over alles wat bestaat beschreven in bloed op de huid van Cham en Jafet Magische Riten uitvoeren om de wens te bereiken van Gryyse Zoek op berg heilige berg Ararat

Honderd dagreizen... de vraag is dan... hadden ze genoeg proviand en welke vijanden loeren daar om de hoek?

“Anatoliërs Heer. Ze willen een soort Groot Ottomaans Rijk stichten in die gebieden. Ze bevinden zich nu rond de berg Ararat en dulden daar geen vreemdelingen. Ze zijn afkomstig van Çatal Hüyük. Die mannen zijn erg bloeddorstig en genadeloos Heer. We moeten uit hun buurt blijven.”, meende hij.

“Allemaal goed en wel Grakkaeus... hoe blijven we uit hun buurt?”, wilde Gryyse weten. Dat begon al goed... Anatoliërs die je naar het leven stonden en meer.

Hij was er niet van overtuigd dat ze die gevaarlijke tocht levend kunnen volbrengen.

“Toch wel Heer. Ze zijn bang van de heilige berg Ararat en zullen die nooit opklimmen. De berg is immers de rustplaats van de Almachtige God en die straft iedereen die op de berg niets te zoeken heeft. Dat geldt dus niet voor u en onze mannen.”, vertelde Grakkaeus rustig. Gryyse keek zijn rechterhand ongelovig aan. Maar ergens klonk het allemaal wel logisch.

“Grakkaeus... we hadden nog een missie zuidwaarts. Wat gaan we doen? Naar die berg of... die missie vervullen?”, vroeg de Miorbhaileach. Hij voelde zich gewrongen tussen hun opdracht en dit vreemde perkament.

“Heer... Heh de koopman heeft me laten verstaan dat er bitter weinig tijd is om de mensenhuid van Cham te vinden. Er is een zeer ijskoude winter op komst met heel veel sneeuw. Als we derhalve de huid van Cham niet vinden raakt het voorgoed verloren in de eeuwigheid en dat mag niet gebeuren. U bent de Uitverkorene Heer. We dienen dan ook dadelijk spoorsslags te gaan naar de heilige berg Ararat en op zijn top de rol met de huid van Cham te vinden. Dat is het enige wat nu telt Heer. We kunnen mogelijk later onze plicht nog vervullen!”, drong Grakkaeus aan.

“Goed Grakkaeus... geef onze mannen het bevel. Morgen vroeg vertrekken we naar die berg. Ken jij de vindplaats?”, wilde Gryyse weten.

“Heer Heh vertelde me over die boot. Hij noemde het de ‘Ark’. Veel heeft hij me er niet over verteld. Enkel dat de bouwer van de Ark zijn zoon Kanaän en zijn nakomeling Cham had vervloekt. De reden is me onbekend. Maar Cham heeft dat zijn vader Noach bijzonder kwalijk genomen door de vervloeking in bloed te vatten op een stuk huid van hemzelf. Zolang dat ornament bestond, zou de vloek over Cham nooit tot uitvoering komen. Als het verdween is de mensheid in gevaar.”, vertelde Grakkaeus.

“Ach zo... maar wat heeft dat met mij te maken? Waarom staat mijn naam erin? Je zegt zelf dat het zeer lang geleden had plaats gevonden, lang voor ik op aarde werd gezet. Weet jij dat? Of heeft Heh daar iets over gezegd?”, vroeg Gryyse. Grakkaeus schudde spijtig het hoofd.

“Helaas niet Heer... er kan maar één logische gevolgtrekking zijn... u bent een nazaat van de bouwer van die Ark. Dat alleen zou kunnen verklaren dat uw naam in het perkament werd vermeld.”, riposteerde Grakkaeus met een buitensporig gevoel van dramatiek. Gryyse keek beteuterd voor zich uit en wist daar niets tegen in te brengen. De vraag luidt echter of hun opdrachtgever er mee gediend zal zijn dat ie nog langer diende te wachten Hij had hen al Gryyse en zijn mannen een behoorlijke buit bezorgd. Ze moesten sowieso hun plichten nakomen, meende de Miorbhaileach...

Een boegdeel van een oeroud schip werd gevonden op de heilige berg Ararat door Grakkaeus...

Hoewel Grakkaeus er veel pijn leed door de amputatie van zijn enkel en door het ijzeren voetensteuntje dat Gryyse voor hem gemaakt had, ging hij onverdroten op zoek naar die zogenaamd Verborgene Schat van Cham... het ornament uit mensenhuid van Cham, een vervloeking volgeschreven in Cham's bloed.

Grakkaeus keek naar de hemel. Het zag er allerminst goed uit. De wolken waren topzwaar beladen met sneeuw. De winter naderde snel en dat was duidelijk voelbaar. Gelukkig hadden ze een spelonk gevonden waar ze zich met zijn allen te ruste konden leggen en een kampvuur laten branden. Twee boogschutters brachten dagelijks hoe minder berggeiten, gemzen en vogels mee als voedsel. Gryyse beseftte dit ook maar al te goed en rantsoeneerde de voedselbedeling. Ze speurden elke centimeter van de al dik besneeuwde grond naar enig teken van een gestrande boot. Grakkaeus hinkelde naar zijn meester toe.

“Heer we moeten ons dringend spoeden of we komen niet levend van deze berg af.”, fluisterde hij. Het laatste wat hij wilde is zijn mensen bang maken.

“Doen we toch Grakkaeus?! We hebben al bijna de ganse plateau afgezocht en tot hiertoe niets gevonden. Wat kunnen nog meer doen?”, klonk het wanhopig. Grakkaeus antwoordde niet. Zijn blik leek strak gevestigd op een bepaalde plaats van hun kampement. Hij liep hinkelend zo hard hij kon naar toe. Zijn hart kreet et uit van diepe blijdschap. Grakkaeus had het eindelijk gevonden en begon van geluk te gillen. Met beide handen groef de man in de korstige lava steen maar moest die poging snel staken omdat zijn nagels dadelijk begonnen te bloeden. Gryyse kwam aangelopen. Hij had een ijzeren dolk en gaf het aan Grakkaeus die er onmiddellijk mee begon in te hakken. Een poos later werd een boegdeel van een oud schip blootgelegd. Gryyse zag dat het met pek bestreken was. Het gestrande schip was dus eindelijk gevonden. Nu dienden ze het perkament uit menselijk huid te vinden. Hopelijk ligt het ergens op de bodem van de boot. Ze hadden nog veel werk te doen om de hele lengte bloot te leggen. Gryyse maande al zijn mannen aan de overblijfselen van de boot open te leggen. Hij drukte er op dat ze voorzichtig te werk moesten gaan en wie een perkament mensenhuid met tekst in bloed geschreven, vindt had recht op een volle extra beker knolalcohol.

Dag na dag ging er voorbij de boeg werd over de ganse lengte al vrij gelegd. Het was merkwaardig te zien in welke prachtstaat de verzonken boot verkeerde. Grakkaeus weet dit toe aan de enorme lagen pek waarmee ze het hout hadden ingesmeerd. Die was erg conserverend. Een van hun mannen werd gewond door een grote houtsplinter die zijn handpalm doorboorde. Grakkaeus die veel van medicijnen afwist bekeek met grote zorg de bloedende hand. Hij trok Gryyse even mee opzij.

“Heer... dit loopt voor soldaat Gangroae niet goed af. Het oude pek is door de hoge ouderdom al danig vergiftigd. Dat heeft zijn nu vermengd met zijn bloed. Gangroae is stervende.”, vertelde de rechterhand van Gryyse zachtjes.

“Kan je geen aderlating doen? Zo kan dat gif worden vertraagd en misschien gestopt.”, vroeg de legeraanvoerder. Grakkaeus schudde droevig het hoofd. Gryyse keek naar de gewonde soldaat en zag hem zienderogen verzwakken. Wat een gif! “Hoeveel tijd rest hem nog, Grakkaeus?”, vroeg Gryyse de Miorbhaileach. De aangesprokene staarde naar het gezicht van Gangroae. Die was al helemaal doodsbleek geworden en kreunde luid. Nooit eerder had Gryyse een vergift gekend dat zo snel en genadeloos toesloeg. Tegen de avond was Gangroae overleden. Gryyse vertelde de toedracht ervan en maande iedereen aan om uiterst voorzichtig te zijn bij het opgraven van het schip.

“Het gesteente is erg gevaarlijk en giftig. Het is vervloekt gesteente van deze heilige berg. Graaf alles leeg tot we het mensenhuid perkament vinden. Ik reken op jullie.”, zei Gryyse met een brok in de keel. Gangroae was immers een vrij jonge en geliefde soldaat onder de mannen van legeraanvoerder Gryyse.

Gelukkig moesten ze niet meer buiten werken. De winter had zich met alle kracht ingezet en iedereen had het geweten. Er was een hevige ijsstorm opgestoken en niemand wist bij voorbaat hoelang dit getempeest zou aanhouden. Het werd zelfs zo erg dat de spelonk stilaan veranderde in een ijskamer. Vier mannen hielden zich continue bezig met het aanwakkeren van het kampvuur en bij overmaat van ramp was bijna alle proviand op.

Op de vierde dag na de vondst van de boeg lag de hele bodem van het schip bloot. Gryyse vond oude sporen van dierenmest en vroeg enkele mannen om het op te scheppen en als brandstof voor het kampvuur te gebruiken. Het vuur begon sterker te branden en de temperatuur in de spelonk steeg gelukkig zienderogen. Nu was

het zaak het perkament snel te vinden en de ingang van de spelonk sneeuwvrij te houden.

De zevende dag hadden ze nog maar proviand voor één dag maar plots liep een jubelende soldaat met iets in zijn handen naar legeraanvoerder Gryyse.

“Heer... Heer... ik heb het gevonden!”, riep hij dolblij en overhandigde een rol mensenhuid. Met twee handen en erg voorzichtig nam Gryyse het rolletje huid aan en gaf het aan Grakkaeus.

“I-is het dit w-w-wat we zo-zo-zochten?”, hakte Gryyse. Zij hart maakte vele reuzesprongen van blijdschap maar het was Grakkaeus die moest bepalen of dit stukje mensenhuid datgene was wat ze echt zochten. De ogen van Grakkaeus vlogen over de teksten, geschreven in mensenbloed. Zijn mond viel open maar er verscheen een gigantische grijns op zijn verwilderde gezicht. Het was inderdaad het gezochte voorwerp.

“Ja Heer de Miorbhaileach... dit is het, ja... we kunnen eindelijk terug naar huis.”, jubelde Grakkaeus die zelfs van pure vreugde een rond hinkelende sprong deed. De pijn die het veroorzaakte deed hem niets want ze hebben gevonden wat ze wilden. Nu konden ze eindelijk rusten en nog eens rusten. De soldaat die het rolletje mensenhuid had gevonden kreeg zijn beloofde extra beker knolalcohol. Grakkaeus trachtte de tekst te lezen maar dat lukte hem niet. De taal was hem compleet onbekend. Legeraanvoerder Gryyse liet zijn mannen alles inpakken en de paarden extra hooi geven al was dat bitter weinig.

“We vertrekken en gaan naar huis zodra het sneeuwen ophoudt.”, beval Gryyse...

***Heb geen angst voor de dood, want
zolang wij er zijn is de dood er niet en
als de dood er is zijn wij er niet meer.***

Marcus Tullius Cicero

*November 1943 Sobibor nazi concentratiekamp... Frank Groyi werd door
krijgend lawaai opgeschrikt uit zijn mijmeringen...*

Frank keek naar buiten. Centraal op de Umschlagplatz, waar ook de smeulende vuren branden om overschotten en geëxecuteerde gevangenen te vernietigen, stond het kookkot. Hij was er niet zeker van dat herr Andrei zich daarin bevond, hoewel zijn slaafje David voortdurend in de buurt stond. Het papiertje waarin Androfski vroeg hem wat voedsel te geven en hem te bevrijden, wierp Frank weg in de smeltoven. Hij wilde zijn huid niet riskeren om een liegende smeerlap te redden...

Frank heeft echter de vertelsels alsook het perkament van Cham die hij in bezit had, nimmer geloofd en was eerder geneigd alles naar het rijk der Fabelen te verwijzen. Toch had hij het perkament in mensenhuid steeds bij zich bewaard zoals zijn vader het deed en aan hem vroeg, onder zijn binnenzool genaaid. Toen Frank Groyi werd ingedeeld als bevoorrechte krijgsgevangene vanwege zijn goudkennis en vermogen om zonder chemische zuren goud van pyriet te kunnen onderscheiden, had hij beide, haast versleten schoenen in zijn verborgen bergplaats gestoken, waar hij ook linnen zakjes gestolen goudstof bewaarde, mocht hij ooit bevrijd worden of ontsnapt. Zo kon hij een nieuw onbezorgd leven leiden in vrijheid.

Door het slecht afgedekte raampje staarde Frank naar het kookkot waar zijn slaafje David die kennelijk iets toefluisterde. Groyi kon zich zeer goed voorstellen hoe Androfski er het land aan had dat Frank niet reageerde om hem uit dat vreselijke ramp-kot te bevrijden. Overigens Androfski moest daar nog twee dagen in verblijven. De temperaturen buiten vielen zowel dag als nacht mee. Vijf graden boven het vriespunt. Maar Frank geloofde niet dat Androfski in dat kookkot verbleef. Herr Andrei kon de pot op! Vanavond zag hij Yuri en Dov. Best dat ze samen eens gingen bespreken wat ze zouden gaan doen.

Groyi, Lipni en Landau kwamen samen om de toekomst uit te stippelen bij een eventuele ontsnapping of een mogelijke bevrijding door de Geallieerden...

Frank Groyi was uiteindelijk niet teruggekeerd naar het kookkot waar herr Andrei zagezegd werd opgesloten. Groyi was er schier zeker van dat alles opgezet spel was van kampcommandant Stangl en de voormalige Menora onderwijzer uit

Niederbipp te Zwitserland. Zwitsers worden immers geacht onschendbaar te zijn voor de nazi's en Androfski was ongetwijfeld een Zwitsers onderdaan. Dat zat Groyi behoorlijk dwars. Ook het feit dat hij kromme haas gebaarde met die gekochte Wehrmacht uniformen. Sobibor wordt immers bezet, gerund en geleid door de SS, niet door de Wehrmacht. Bovendien lag de kans om zulke uniformen te kopen in het Sobibor concentratie kamp bij de onmogelijkheden. Daar kon zelfs SS korporaal Ernst Merkel niet aan raken of je moest hem op zijn minst drie vastgoed eigendommen geven. En dan nog... Groyi zou het met zijn twee betrouwbare vrienden Yuri en Dov bespreken...

De bijna lege barak van Groyi en Androfski werd zopas opnieuw vol geladen met nieuwe gevangenen. Dat was voor Frank een dikke streep door zijn rekening. Hij kon de kachel niet meer omdraaien en afdalen in de gegraven put, zonder opgemerkt te worden. Toch besloot Frank het erop te wagen. Nadat de stoomfluit een kort 'slapen' blaasconcerto had gehouden, sloop Frank naar de kachel en hees zichzelf zoveel mogelijk uit het blikveld van de anderen. Een kiertje opening was genoeg om er zich tussenin te wringen. Hij was mager genoeg. Beneden zouden Lipni en Landau al op hem wachten. Die kwamen uit de meest nabij gelegen barak naar het ondergrondse centrale punt, groot genoeg om vijf zittende mannen te bergen. Met een immense moeite schoof Frank de zware kachel boven hem weer op zijn plaats...

"Waar bleef jij nu toch zo lang?", fluisterde de zware bariton stem van Dov Landau die twee kaarsen op de kop had kunnen tikken, zodat ze niet met elkaar in het duister moesten vergaderen. Frank keek wat zuur.

"Nieuw volk in mijn barak en sommigen lijken me vuile en laffe klikspanen. Dus voorzichtigheid is de olifant van moeders porseleinkast.", gekscheerde Frank even.

"Goed we zijn nu samen. Wat valt er thans op te merken. Geef eens een update van de feiten, jongens.", startte Lipni de vergadering.

"Wel... ik denk dat het belangrijk is geworden dat we herr Andrei niet meer vertrouwen. Jullie weten ook waarom. Hij zou op dit moment in het kookkot moeten zitten en zijn narretje David begreep niet waarom ik geen brood voor Androfski meebracht. Er waren ook die Wehrmacht uniformen die herr Andrei van Ernst Merkel hebben gekocht. Althans dat zei herr Andrei me toch. Maar je

kunt er donder op zeggen dat Merkel niet aan Wehrmacht uniformen kan raken. Er zijn hier alleen SS-ers. Nergens in Sobibor zijn er Wehrmacht uniformen”, leidde Frank de vergadering in. Landau zei daar niet van te schrikken. Hij had Androfski nooit vertrouwd. Lipni knikte eveneens bevestigend.

“Ja jongens, das waar... nochtans als we het hier levend van af willen brengen zullen we hem wel nodig hebben, of het van de bevrijding door de geallieerden gebeurt of omdat we een mogelijkheid ontdekken om te ontsnappen. Hij is de Poolse taal, het Duits en zelfs het moeilijke Sudeten-Duits helemaal meester. Bovendien is ie een wandelend kompas. Hij kan ons door Polen leiden.”, wierp Landau op. Groyi knikte en voegde er aan toe dat herr Andrei tevens een uitmuntend wapendeskundige en scherpschutter is. Vreemd toch voor een Menora-theologisch jurist uit Zwitserland, uit het kleine stadje Niederbipp?! Landau matigde zijn stemgeluid en voerde iets erg belangrijk aan.

“Ik vernam daarstraks op mijn LWG kristalradio dat de Russen op komst waren vanuit het oosten. Dat was iets wat Lipni allerminst beviel. Onder de dictatuur van Jozef Stalin en zijn bolsjewieken zijn veel leden van zijn familie uitgeroeid.

“Amerikanen? Nog niet?”, wilde Yuri weten. Er volgde een ontkennend geknik van Landau. Lipni keek somber voor zich uit. Groyi besepte waaraan zijn vriend dacht.

“Ik wil hier tenminste weg zijn alvorens de Russen dit stinkkamp bereiken. Jullie weten waarom!”, gromde Yuri. Dov Landau schokschouderde geïrriteerd.

“En hoe zou je dat willen doen zonder die verrader van een Androfski? We staan helaas nergens zonder hem, Yuri, ontken het maar niet!”, riposteerde Dov kregelig.

“Ik ga in elk geval hier niet blijven, met of zonder die goj! (*Goj is een joods scheldwoord voor een niet-jood, noot van de auteur*). En als ik jullie was zou ik ook mijn biezen zo vlug mogelijk pakken. Jullie zijn wel joden. Stalin haat joden nog intenser dan Hitler. Keep that in mind, jongens.”, snauwde Lipni agressief, maar wist op dat moment nog niet dat Groyi geen jood was.

“Rustig Yuri... rustig. Je hebt zeker een punt. Nu... stel dat we hier gaan ontsnappen. Wanneer? Hoe? Langs waar? Laten we de feiten eerst eventjes op een rijtje zetten, ja? Hoelang zou het duren eer de Russen tot hier raken?”, merkte Groyi op.

“Volgens ik vernam was het dat de Duitse opmars gestopt werd in Stalingrad en dat de nazi’s zich in grote getale terugtrokken naar Duitsland, Hitlers bevel van oprukken, te negeren.”, antwoordde Dov Landau met een spijtige, verdrietige stem. “Zo zie je maar weer, hé? Die rotoorlog is nog lang niet afgelopen! Stalingrad ligt in vogelvlucht een kleine duizend vijfhonderd kilometers oostwaarts van hier. Als de Russen nu bezig zijn om de nazi’s terug te dringen, betekent dit dat ze mogelijk pas over een dik jaar Sobibor kunnen bereiken. We hebben dus de tijd.”, gromde Frank. Opeens hoorden ze lawaai boven hen... van stampende soldatenlaarzen. Het klonk vrij gedempt. De vrienden konden er niet op uitmaken of er iets gaande was.

“Ik denk dat we maar beter afwachten tot het laarzengestamp voorbij is. We mogen onszelf niet verraden.”, mompelde Dov Landau fluisterend.

Gedempte kwade Duitse bevelen weerklonken. Frank hoorde de bekende schepers Igor en Brutus bassen en grollen. Een onmenselijk pijnlijke kreet en de drie mannen begrepen dadelijk wat er gaande was. Kennelijk had een nieuwe onverlaat in de barak van Groyi een poging ondernomen om zo maar te gaan vluchten. Er zaten dus een paar verklikkers onder hen en dat was een onaangename verrassing voor Groyi. Dit keer geen Gekke Nathan Warsinki met herkenbare gedichtjes. Het gaat nog lastiger worden!

“Yuri... ik denk dat je gelijk gaat krijgen. Er zal niet veel anders opzitten dan te ontsnappen op het meest geschikte moment.”, fluisterde Landau. Het gedempte lawaai scheen uiteindelijk te verminderen om tenslotte op te houden. Yuri maakte aanstalten terug te kruipen naar zijn barak maar werd door Frank tegengehouden “Nog niet doen Yuri, die plotse stilte... dat kan een val zijn opgezet door Androfski en Stangl. Vergeet niet dat herr Andrei heel veel van ons afweet. Dat is ons zwakste punt maar tegelijk ook ons sterkste!”, fluisterde Frank hem toe. Hij zag dat Landau zijn stelling knikkend bevestigde. Yuri begreep het en moest zijn twee vrienden gelijk geven.

“Dat betekent dat je Androfski in onze ontsnappingsplannen gaat betrekken?! Is dat niet wat te ver gezocht?”, wilde Yuri Lipni weten. Dov schudde energiek het hoofd.

“Nee Yuri... ik denk dat Frank herr Andrei wil gebruiken om hier buiten te raken. Maar eens we hier weg zijn, zoeken we een manier om ons te ontdoen van die